

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ „НЕОФИТ РИЛСКИ“

РЕЦЕНЗИЯ

Настоящата рецензия е изготвена на основание на Заповед на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“ № 1293/13.07.2022 г. за определяне на научно жури по процедурата за публична защита на дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“ по докторска програма „Педагогическа и възрастова психология“ в ПН 3.2 Психология, 3. Социални, стопански и правни науки, и е в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане, Закон за висшето образование, както и действащите Вътрешни правила на ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Рецензент: Доц. д-р Наташа Ангелова, катедра „Психология“, Философски факултет, ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Тема: *Алекситимия, депресивност и темпераментови особености при психосоматично болни.*

Докторант: Ина Александрова Тодореева катедра „Психология“, Философски факултет, ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Научен ръководител: проф. д-р Иванка Асенова, катедра „Психология“, Философски факултет, ЮЗУ „Неофит Рилски“.

1. Биографични данни за кандидата

Ина Александрова Тодореева е родена на 20.06.1988 г. в Р. България. Висшето си образование, получава в областта на психологията. Бакалавърската степен е придобита в ЮЗУ „Неофит Рилски“, а магистърската в Нов български университет със специалност „Клинична психология“. Ина Александрова Тодореева има придобити и допълнителни образователни квалификации в областта на сексологията и психотерапията.

От 2014 до сега докторантката има придобит стаж и богат професионален опит в областта на психологичното консултиране на деца и юноши със СОП и в норма.

2. Характеристика на научната и научно-приложната продукция на кандидата

Представената за рецензиране разработка се състои от 130 страници и следва класическа структура за представяне на научно изследване. Коректно цитирани са всички 174 научни източника. Глава първа запознава читателя с възникването, развитието и характеристиките на конструктите алекситимия, депресивност и темперамент, които са в основата на научните търсения на дисертанта. Тук са разгледани по известните научни изследвания на връзките между алекситимията с други конструкти. Във връзка с алекситимията е представена задълбочено психоаналитичната перспектива. Докторантката е разгърнала темата за депресията, за скръбта и връзката им с психосоматичните заболявания. Фокусира се върху различни дефиниции и теории за темпераментовите особености, и много добре е отразила научните изследвания от в областта на психосоматичните болести. Разгледана е и разликата между невротична организация на личността и алекситимията, както и връзката между алекситимията и психосоматичното функциониране. Разсъжденията на докторантката имат добра свързаност с предходни научни изследвания. Цялостният текст е фокусиран върху връзките между дефицитарната способност за преработка на емоциите (алекситимия), пониженото настроение (депресивност или клинична депресия) и биологичната основа на личността (темперамента). Фокуса на настоящия дисертационен труд е мотивиран от сложната взаимосвързаност между тези три конструкта и липсата на достатъчно изследвания в областта, което е и един от значимите приноси на тази дисертация.

Дисертантката е представила целта на изследването си, която е: Проучване на взаимовръзките между депресивността, темпераментовите дименсии и алекситимията при болни от психосоматични заболявания и при здрави лица без поставена диагноза за психосоматично заболяване или депресия. На база поставената цел, докторантката издига общо девет (9) хипотези.

След всяка издигната хипотеза, докторантката Ина Димитрова представя кратко резюме на причините провокирали съответното научно предположение. Дисертантката е цитирала научни изследвания, които подкрепят основателността на всяка от хипотезите ѝ.

В дизайна на емпиричното изследване са представени обекта и предмета на изследването, описана подробно е извадката, състояща се от 260 лица. Групата изследвани е разделена на контролна и експериментална. Експерименталната група се състои от 130 лица с класическите психосоматични заболявания, а контролната – също 130 лица, които нямат поставена диагноза за психосоматична болест или депресия. От контролната група мъжете са 77, а жените 53. От изследваните лица с поставена диагноза за психосоматично заболяване 69 са мъже, а 61 – жени. Изследването е проведено в периода април 2020 до март 2021 година.

Ина Димитрова е описала организацията и начина на провеждане на емпиричното изследване. По описание на дипломантката изследваните лица първоначално са попълнили анкета, в която са посочили дали страдат или не от някое от седемте психосоматични заболявания. В последствие им е изпращана тестовата батерия от въпросника за алекситимия TAS 20, въпросника на Бек за депресия и темпераментовите скали от темпераментовия и характеров въпросник на Клонингър TCI. След набирането на психосоматично болни лица, са били изследвани и точно толкова лица без поставена диагноза за психосоматично заболяване или депресия. Поради наложената епидемична обстановка заради COVID-19, въпросниците са били връчени на всяко изследвано лице индивидуално и индивидуално са били попълвани.

За онагледяване на резултатите, дисертантката е използвала двадесет и девет (29) таблици и три (3) графики. Резултатите са представени в девет рубрики, всяка по отделно представя данни от проведените количествени анализи за доказване на хипотезите. Във всяка една от рубриките са представени таблици с получените резултати, които са коментирани в самостоятелна глава „Дискусия“, където резултатите получени от направеното изследване са адекватно сравнени с резултати от сходни

научни изследвания, което отново потвърждава добрата научна основа, на която лежи направеното изследване. Резултатите от всяка една хипотеза са коментирани и сравнени с предходни изследвания както на самата авторка, така и с проучвания на много други чуждестранни автори. Ина Тодорева обобщава основните резултати в самостоятелна глава на дисертационния труд. Приносните моменти са основно в теоретичен план, но с потенциала да бъдат валидизирани в практиката чрез целенасочено психологично консултиране и психотерапия.

3. Техническо изпълнение

Към представения за обсъждане труд бих отправила коментар по отношение на изписването на статистически получените данни. Те би било добре да бъдат представени съобразно изискванията на АРА-7 за докладване на статистика в психологията, тъй като е по-лесно възприемането им, но това не намалява по никакъв начин качеството на емпиричната част и количеството изводи и приноси.

4. Заключение.

Представеният научен труд показва, че докторант *Ина Александрова Тодорева* притежава задълбочени познания по темата на дисертацията и несъмнени компетенции в областта на педагогическата и възрастовата психология. Въз основа на изложеното по-горе приемам, че предложеният дисертационен труд *„Алекситимия, депресивност и темпераментови особености при психосоматично болни”* отговаря на изискванията, посочени в Закона за развитието на академичния състав в Република България. Поради това давам положителна оценка на дисертационния труд и предлагам да бъде присъдена на *Ина Александрова Тодорева* образователната и научна степен „доктор”.

28.07.2022г.
гр. Благоевград

Подпис:
(доц.д-р Наташа Ангелова)